Fetnan Derviš

Enako šolstvo za vse?

Izzivi v izobraževanju na Kosovu v Kraljevini SHS

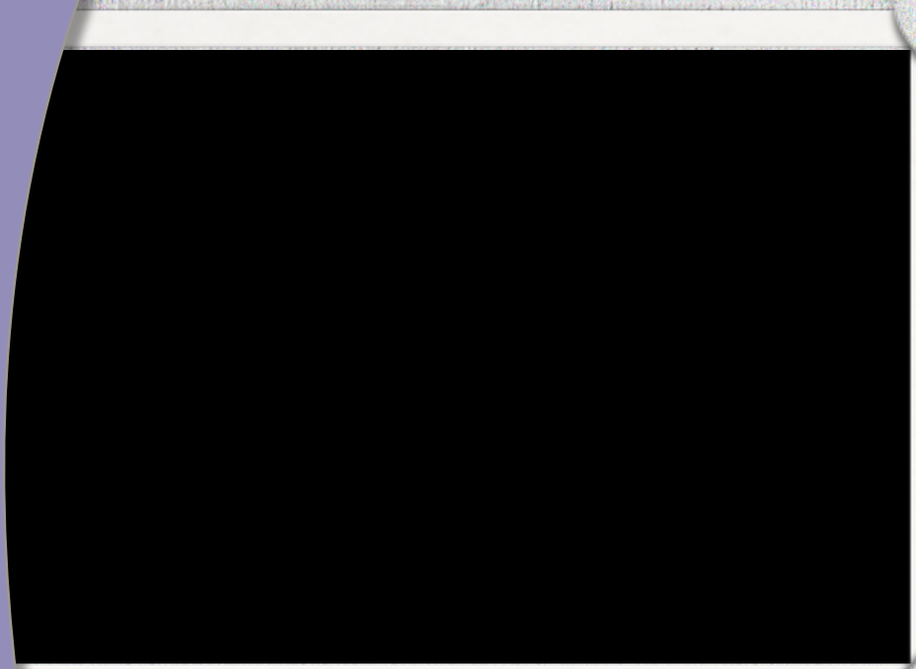

Ključno vprašanje

V kolikšni meri so družbeni pogoji preprečevali izobraževanje posameznika?

Tema

Modul govori o izobraževalnih pravicah muslimanske manjšine, ki je bila priznana kot verska (religijska) manjšina. Pravice do izobraževanja v maternem jeziku (albanskem in turškem) muslimanska manjšina ni imela, saj ni bila priznana kot etnična manjšina. Tako muslimanski otroci niso bili šolani skupaj s srbskimi, ampak v posebnih razredih. Modul govori o šolstvu za muslimansko manjšino.

Med letoma 1918 in 1941

V Kraljevini je živelo veliko muslimanskega prebivalstva. Tema je bila izbrana zato, ker govori o prebivalstvu, ki je bilo priznano kot manjšina, govorili pa bomo tudi o načinu izobraževanja te manjšine.

Tema do današnjega dne ostaja sporna ravno zaradi različnih stališč srbske, albanske in turške strani. Vprašanje je kočljivo tudi, ker govori o krajih, kjer se je odvijalo izobraževanje muslimanskih dijakov, saj so se učenci in učitelji morali prilagajati postavljenim pravilom in zahtevam. Čeprav je ta problem preučen le na primeru Kosova, pa je zaradi raznolikosti muslimanske manjšine v etničnem in verskem smislu najbolj značilen in dober primer dogajanja v celotni regiji.

Glavni cilji

- Učenci skozi analizo in interpretacijo različnih vrst zgodovinskih virov spoznajo značilnosti šolanja manjšin v Kraljevini SHS.

Učni cilji:

- Učenci se seznanijo z glavnim problemom izobraževanja manjšin v etničnem in verskem smislu.
- Učenci primerjajo in ocenjujejo zgodovinske vire ter analizirajo problem v izobraževalnem sistemu muslimanske skupnosti v Kraljevini SHS.

Potek dela

90 minut

1. **korak**: Učitelj prebere gradiva, predvidena za uvod.

2. **korak:** Učitelj razdeli učence v pet skupin in pojasni naloge vsake skupine.

1. skupina: Pravice manjšin, ki so bile zagotovljene v sporazumih in vidovdanski ustavi + Kako je bil glede na dana pravila organiziran pouk za muslimansko manjšino?
2. skupina: Različni vidiki izobraževanja
3. skupina: Spomini učencev, ki so se šolali v šolah za manjšine
4. skupina: Raziskovanje primarnih virov: pričevanja, diploma, članek iz časopisa
5. skupina: Osebna zgodovina

3. **korak:** Vsaka skupina preuči dane naloge, poišče odgovore in se pogovarja o danih vprašanjih.

4. **korak:** Vsaka skupina predstavi svoje delo in na list na stojalu (*flipchart*) zapiše dobljene rezultate/odgovore.

5**. korak:** Glavna diskusija. Vsaka skupina predstavi svoje odgovore na vprašanja in utemeljitve glede na podane vire. Odgovore učitelj zapisuje na list na stojalu (*flipchart*) ali tablo.

UVOD

Vprašanja:

- Kakšno je bilo stanje na Kosovu med svetovnima vojnama?
- Katere so bile največje ovire pri organiziranju pouka?
- Zakaj muslimanska manjšina ni imela pouka v maternem jeziku?

Vir **1**

Splošne razmere na Kosovu med obema vojnama

Z ustanovitvijo Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev je 1. decembra leta 1918 tudi Kosovo postalo del Kraljevine. Muslimanska manjšina ni imela narodnih pravic, kar jih je spodbudilo, da so se organizirali za politične in narodne pravice. Leta 1919 so ustanovili politično stranko, ki je imela tudi svoje glasilo. Med obema vojnama je bilo Kosovo najrevnejše in najbolj nerazvito območje v Kraljevini. Večina prebivalcev se je ukvarjala s kmetijstvom. Zaradi pomanjkanja šol, ki bi poučevale v maternem jeziku, je večina muslimanov hodila v islamske šole. Tam je pouk potekal brez programa in knjig. Gospodarska, šolska in družbena zaostalost Kosova je vplivala tudi na njegovo kulturo.

B. Koro, Tarih 9, Pristina 2008, str. 57-59.

Vir **2**

Težave pri organiziranju š

1. skupina

Zagotovljene pravice manjšinam s sporazumi in vidovdansko ustavo
- Kako je bil glede na dana pravila organiziran pouk za muslimansko skupnost?

Vir **1**

Katere pravice je po ustanovitvi Kraljevine SHS dobila manjšina?

Krfska deklaracija – 1917
- Priznana je svoboda veroizpovedi: pravoslavna, katoliška in muslimanska. Te religije so najštevilčnejše v državi.
- Vse te veroizpovedi so imele v državi enake pravice.
- Osnovno načelo predpisov je bilo vzdrževanje verskega miru in integritete celotnega naroda.

M. Ekmečić, Stvaranje Jugoslavije 1790-1918, p. 67) http://www.znaci.net/00001/138_7.pdf (downloaded May 11, 2013)

Vir **2**

Sporazum iz Saint Germaina – 1919

Glede na sporazum iz Saint Germaina iz 10. septembra leta 1919 je muslimansko prebivalstvo:
- albansko, turško, bošnjaško, romsko, ki so živeli v Kraljevini, sprejeto kot »verske manjšine«;
- glede na sporazum je Kraljevina SHS prevzela odgovornost za prebivalce islamske veroizpovedi, ki je živelo na območju države;
- etnične manjšine so bile: bolgarska, madžarska in nemška.

Đ. Borozan, Osnovni Principi Zaštite Manjina u Kraljevini SHS 1919-1921. i Albanci u Kraljevini, p. 362, 372 http://www.cpi.hr/download/links/hr/7939.pdf downloaded May 11, 2013)

Vir **3**

Vidovdanska ustava – 1921

V 16. členu vidovdanske ustave je zapisano:
- Z zakonom bomo zagotovili izobraževanje v maternem jeziku.
- Verouk bo organiziran na zahtevo staršev in po dogovoru s predstavniki verskih skupnosti.

http://www.arhivyu.gov.rs/active/sr-latin/home/glavna_navigacija/leksikon_jugoslavije/konstitutivni_akti_jugoslavije/vidovdanski_ustav.html (downloaded May 11, 2013)

Vir **4**

Število narodnih manjšin v Kraljevini SHS

Število pripadnikov manjšin glede na popis iz 31. januarja leta 1921
Skupno število prebivalcev v Kraljevini SHS: 12.055.715

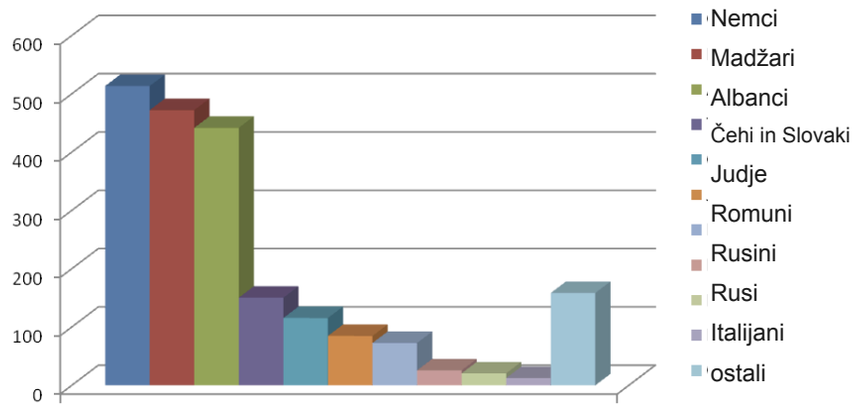

Đ. Borozan, Osnovni Principi Zaštite Manjina u Kraljevini SHS 1919-1921. i Albanci u Kraljevini, http://www.cpi.hr/download/links/hr/7939.pdf, p. 370-371. (downloaded May 11, 2013)

1. skupina

Zagotovljene pravice manjšinam s sporazumi in vidovdansko ustavo
- Kako je bil glede na dana pravila organiziran pouk za muslimansko skupnost?

Vir **5**

Prvi izobraževalni program

V Kraljevini Jugoslaviji je prvi izobraževalni program pripravilo ministrstvo za šolstvo leta 1929. Po zakonu so morale biti v državnih šolah posebne učilnice za manjšine. V teh učilnicah je bilo največ 30 učencev. V šolah so morali učenci muslimanske manjšine obiskovati pouk v uradnem jeziku države – srbščini.

Đ. Borozan, Osnovni Principi Zaštite Manjina u Kraljevini SHS 1919-1921. i Albanci u Kraljevini, http://www.cpi.hr/download/links/hr/7939.pdf , p. 374. downloaded May 11, 2013)

Vir **6**

Zakon islamske verske skupnosti

- V vseh šolah je verouk za islamsko mladino obvezen šolski predmet, ki poteka pod nadzorom islamske verske oblasti. (točka 17/1)
- Verouk mora potekati v vseh šolah najmanj dve šolski uri na teden. Kjer je manj učencev, se ti lahko združijo z drugimi manjšimi razredi, tako da imajo skupaj pouk verouka. (točka 17/4)

Zakon o İslamskoj Verskoj Zajednici Kraljevine Jugoslavije, Državna Štamparija u Sarajevu, 1936, str. 8

Vir **7**

Razlogi za srbsko nezadovoljstvo

- Muslimanski učenci so na veroučne ure hodili v šolo Mladena Ugarevića, v središču Prizrena na Kosovu.
- Srbi se niso strinjali s tem, da so muslimanski učenci in drugi, ki so pripadali drugim religijam, učne ure verouka obiskovali v šoli, ki jo je zgradila srbska pravoslavna cerkev iz sklada Mladena Ugarevića.

P. Kostić, Prosvetno Kulturni život Pravoslavnih Srba u Prizrenu i njegovoj okolini u XIX i početkom XX veka, Skoplje 1933, str. 122)

Vir **8**

Učitelji v muslimanskih šolah

Šole, odprte za muslimanske učence, so imele srbske učitelje, učitelji verouka pa so bili albanske oz. turške narodnosti. Te t. i. muslimanske šolske ure so prav tako obiskovali katoliški albanski učenci. Verouk so te učence poučevali duhovniki.

M. Yarimhoroz, Representation of the other in language Textbook in Kosovo, master thesis , KİJAC, Prishtina 2007, str. 14-15)

Vir **9**

Šola Mladena Ugarevića, kjer je bil verouk za muslimanske učence

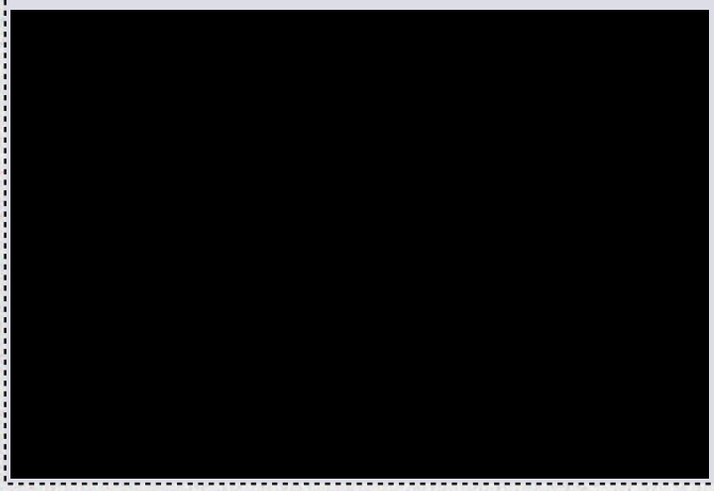

Mladen Ugarević je bil znan srbski trgovec iz Prizrena. Pred smrtjo je v oporoki vse svoje imetje zapustil skladu za ustanovitev šole. Ko je njegovo imetje doseglo vsoto 1100 turških lir, se je 1000 lir namenilo zidanju šolskega objekta, 100 lir pa za njeno vzdrževanje.

Vprašanji:

1. Katere pravice je glede na sporazum imela muslimanska manjšina?
2. Kako si razlagate odobravanje pravice do verskega izobraževanja pri muslimanski verski manjšini?

Vir 1

Stališče Srbov o vprašanju manjšine

»Kar se tiče pravic glede ustanavljanja kulturnih, izobraževalnih in drugih društev, ta pravica ni bila izkoriščena, saj 'Albanci niso čutili potrebe po združevanju v kulturna in gospodarska območja', kljub temu da jim država glede združevanj ni nasprotovala. Dejstvo, da je na območjih, kjer je živelo albansko prebivalstvo, verske in izobraževalne dejavnosti opravljalo približno 50 muftijev in več kot 600 imamov (od katerih nihče ni govoril srbskega jezika, vsi so bili naučeni v nam sovražnem duhu), je odločilno vplivalo na šolske oblasti, da sibijan – mektebe (osnovne šole) gledajo kot 'škodljive narodne ustanove'. Državne in šolske oblasti so tolerirale te versko-izobraževalne ustanove ter jih nadzirale, saj so večinoma zadovoljevale potrebe albanskega prebivalstva in jim preprečevale, da zahtevajo šole s poukom v maternem jeziku. Ker so imami, ki so v šolah poučevali albanske učence, zelo slabo govorili srbski jezik, so bile posledice za pouk v šolah zelo slabe.«

Đ. Borozan, The Basic Principle of Protection of Minorities in the Kingdom SHS 1919-1921. and Albanians in the Kingdom, p. 376 http://www.cpi.hr/download/links/hr/7939.pdf, downloaded 11 May 2013)

Vir 1a

Stališče Srbov o vprašanju manjšine

»Najhujši primer manjšine izven sistema mednarodne zaščite je bila albanska manjšina. Niso imeli pouka v maternem jeziku, svojega jezika niso mogli uporabljati v uradni komunikaciji.«

B. Petranovic, İstorija Jugoslavije 1918-1978, Beograd 1981, str. 34.

Vir 2

Stališče Albancev o vprašanju manjšin

»Od leta 1918 je Kraljevina SHS v 23 letih zaprla 50 šol, kjer je pouk potekal v albanskem jeziku. V tem obdobju se albanski jezik ni smel uporabljati v šolah. Jezik izobraževalnih institucij je bil le srbski. V istem času je bil v Vojvodini za etnične manjšine pouk v njihovem maternem jeziku. V šolskem letu 1927/1928 je bilo na Kosovu 7565 učencev, od tega 7333 fantov in 232 deklet. Zaradi pomanjkanja albanskih učiteljev v šolah od učencev niso zahtevali učenja albanskega jezika. Ko pa so zahtevali izobraževanje v albanskem jeziku, tega država ni odobrila.«

B. Shatri, Arsimi Fillor në Kosovë në Shekullin XX, Prishtinë 2006, str. 42-43.)

Vir 3

Stališče Turkov glede manjšin

Med obema vojnama (1919–1941) na Kosovu večinsko prebivalstvo, Albanci in Turki, ni imelo pravice do izobraževanja v maternem jeziku. Takrat je bilo 84 odstotkov prebivalstva neizobraženega. Med obema vojnama je majhno število albanskih in turških učencev končalo srednjo šolo v srbskem jeziku. V tistem obdobju so opazili finančne težave, diskriminacijo, pouk je potekal v srbskem jeziku, ki je bil Turkom neznan, bilo je nemogoče nadaljevati nadaljnje šolanje. To so bili razlogi za nizko raven izobrazbe med Turki. Skupno število učencev v osnovnih šolah na Kosovu je bilo 37.885, od tega je bilo 20.914 srbskih in črnogorskih otrok, 11.876 pa albanskih. Med albanskimi otroki je bilo tudi nekaj turških. Albanskih in turških učencev je bilo 2 odstotka.

B. Koro, C. Topsakal, Kosova'da Yaşayan Türkçe Eğitim, Prizren 2007, str. 28-29.

Podobnosti	Razlike

Vprašanja:

1. Kakšno je bilo stališče Srbov glede izobraževanja?
2. Kakšno je bilo stališče Albancev glede izobraževanja?
3. Kakšno je bilo stališče Turkov glede izobraževanja?

Vir **1**

Česa se spominjajo učenci manjšinskih šol

Zahit Volkan, eden od prvih turških učiteljev na Kosovu, osnovno izobraževanje je začel v verski šoli v letu 1935/1936.

»Imeli smo dva razreda v bližini katoliške cerkve. Naša učiteljica je bila redovnica (nuna). Polovica učencev je bilo muslimanskih, drugo polovico pa so predstavljali učenci katoliške veroizpovedi. V Prizrenu so bile v razredih nacionalne razlike med muslimanskimi in nemuslimanskimi otroki še bolj opazne. Verouk smo imeli dvakrat na teden, ob torkih in petkih. Na te katoliško-muslimanske učne ure so prihajali otroci različnih etničnih pripadnosti.«

Intervju učinjen siječnja 2012

Vir **3**

Enako je bilo tudi po vaseh

Murtezan Beriša, rojen v vasi Dragaš-Buča leta 1928, upokojeni delavec. Bil je učenec v muslimansko-srbskem razredu v šolskem letu 1935/1936.

»Leta 1935/1936 sem začel obiskovati šolo. V tisto šolo so prihajali tudi otroci iz vasi Brezne in Plava. Šolo sem obiskoval tri leta, moj učitelj je bil Dragomir Adamović iz Zagreba. Učitelja sem si zapomnil kot prijaznega in družabnega. Verouk je bil v džamiji v vasi Buča. Verski pouk je potekal v albanskem in arabskem jeziku.«

Intervju učinjen veljača 2012

Vir **4**

Obstajala so pravila, ki smo jih morali spoštovati

S. Cufi, rojen v Prizrenu leta 1925, upokojeni farmacevtski tehnik. V šolskih letih od 1932 do 1936 je obiskoval muslimansko-srbske učne ure.

»V Kraljevini Jugoslaviji so bila v državnih šolah pravila, ki so se jih morali držati tudi muslimanski učenci. Na kraljev rojstni dan, 6. septembra, so se vsi učenci zbrali v džamiji. Po branju Khutbe sta muftija in imami zaklicala: »Naj živi kralj Peter Drugi,« vsi učenci pa so ponavljali za njima. Imeli smo praznike za ramazan in kurban bajram, pa tudi krščanske verske praznike. Moj učitelj verouka je bil Destan Efendi. Verski pouk je potekal v turškem jeziku. Poleg verskih tem smo se učili tudi turških "jku

Vir **1**

Popis učencev narodnih šol

Popis učencev, muslimanski oddelek, šolsko leto 1935/1936, 3. razred (označen v zgornji horizontalni oranžni črti). Na spodnji črti, podčrtani z oranžno, je pojasnilo za vertikalno rubriko v popisu (obrobljena z oranžno barvo), ki je bila namenjena za vpisovanje ocen iz maternega jezika v oddelkih narodnih manjšin te šole.

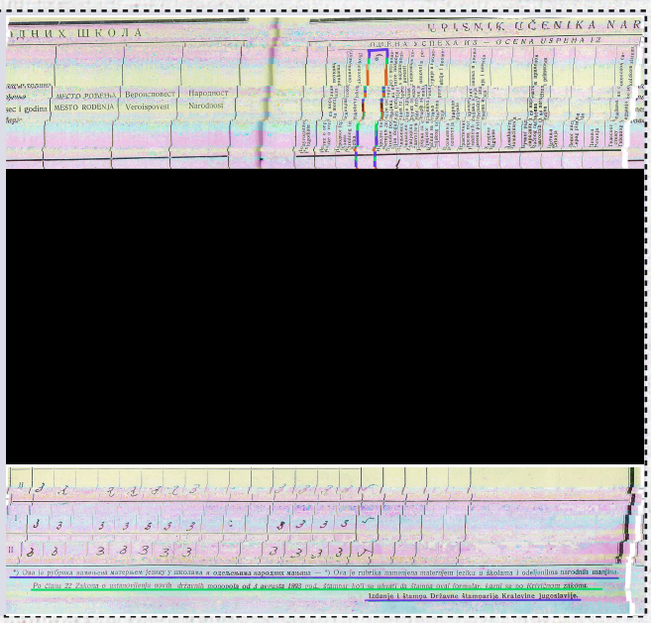

Regionalni arhiv, Prizren, Upisnik Učenika Narodnih Škola, I/14.

Vir **2**

Popis učencev državnih šol

Popis razreda (označeno v zgornji horizontalni oranžni črti) v šolskem letu 1936/1937. Na spodnji črti, podčrtani z oranžno črto, so pojasnila za vertikalno rubriko v popisu (obrobljena z oranžno bravo), ki je bila namenjena vpisovanju ocen iz maternega jezika v oddelkih narodnih manjšin te šole.

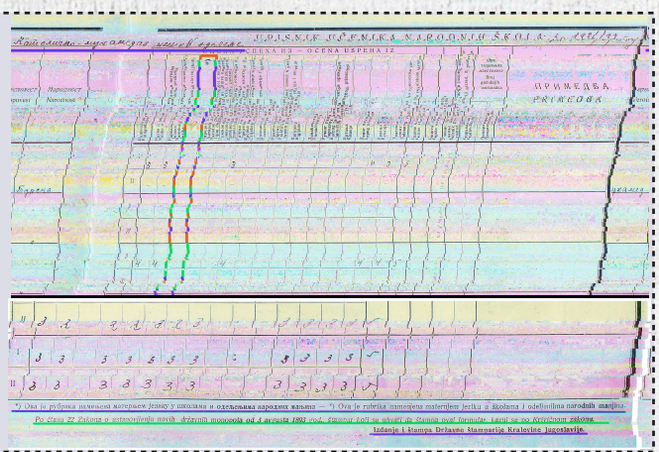

Regionalni arhiv, Prizren, Upisnik učenika narodnih Škola, I/18.

Vir **3**

Pričevanje iz leta 1925

Glede na pričevanje o končanem četrtem razredu osnovne šole Hzra İbrahima so imeli leta 1925 v šoli naslednje predmete:
-verouk,
-srbski jezik,
-zgodovino Srbije,
-geografijo,
-osnove fizike,
-matematiko in geometrijo,
-ročna dela,
-risanje,
-kaligrafijo (lepopis),
-glasbo,
-gimnastiko (telovadbo), Koran.

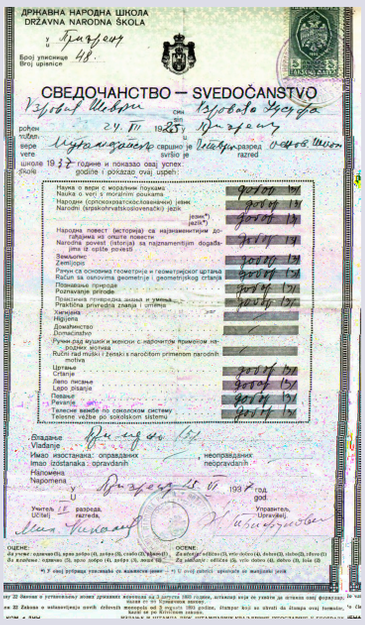

Vir **4**

Pričevanje iz leta 1937

Glede na pričevanje Šefkija Kufija so v četrtem razredu osnovne šole leta 1937 imeli naslednje predmete:
-pouk o veri z moralnimi poduki,
-narodni (srbsko-hrvaško-slovenski) jezik,
-narodno zgodovino z najpomembnejši dogodki iz svetovne zgodovine,
-geografijo,
-računstvo z osnovami geometrije in geometrijskega risanja,
-spoznavanje narave,
-tehniški pouk,
-higieno,
-gospodinjstvo,
-ročna dela, moška in ženska, z narodnimi motivi,
-risanje,
-lepopis,
-petje,
-telesno vadbo po sokolskemu sistemu.

Vir **5**

Časopisni članek o vakufski knjižnici

Učenci so po končani osnovni šoli lahko odšli v Skopje, na nadaljnje šolanje v Medreso* kralja Aleksandra. Medreso je ustanovil v času Osmanskega cesarstva, tudi Iso Begovo Medreso. V času Kraljevine Jugoslavije je bilo ime medrese spremenjeno v Medreso kralja Aleksandra. Ljudje so še vedno uporabljali staro ime – Isa Begova Medresa.
*medresa – srednja šola z versko usmeritvijo

Dragan Novaković, "Organizacija i Položaj İslamske Verske Zajednice u Kraljevini Jugoslaviji", TEME, 2003, vol. 27, no. 3, p. 451-474.

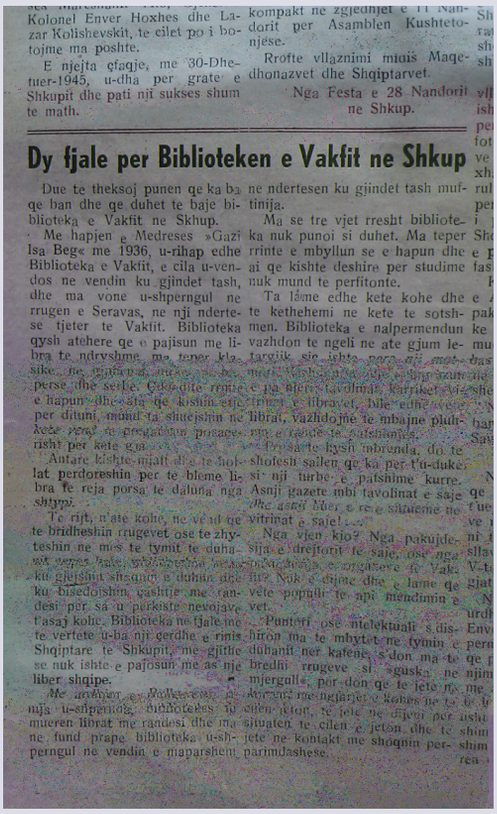

Kolonel Enver Hoxhes dhe Lazar Kolishevskit, te cilet po i bojnë ma poshte.

E njejta çfaqje, me 30-Dhetuer-1945, u-dha per grate e Shkupit dhe pati nji sukses shum te math.

kompakt ne zgjedhjet e 11 Nandorit per Asamblen Kushtetonjese.

Rrofte vllaznimi mnis Maqedhonazvet dhe Shqiptarvet.

Nga Festa e 28 Nandorit ne Shkup.

Dy fjale per Biblioteken e Vakfit ne Shkup

Due te theksoj punen qe ka ba qe ban dhe qe duhet te baje biblioteka e Vakfit ne Shkup.

Me hapjen e Medreses »Gazi Isa Beg« me 1936, u-rihap edhe Biblioteka e Vakfit, e cila u-vendos ne vendin ku gjindet tash, dhe ma vone u-shperngul ne rrugen e Seravas, ne nji ndertese tjeter te Vakfit. Biblioteka qysh atehere qe e pajisun me libra te ndryshme, ma tepër klasike, ne gjuhën arabe, turke, [illegible] perse dhe serbe. Cdo gjite rrotë e hapun dhe sata qe kishin etje per dituni, mund ta shuejshin ne libra. Vazhdojne te mbajne pluhkete [illegible] per kete gja[illegible] risht per kete gja[illegible]

Antare kishte mjall di[illegible] te hole lat perdoreshin per te bleme libra fe reja porsa te dalunë nga shtypi.

Te rijt, n'ate kohe, ne vend qe te bridheshin rrugevet ose te zhyteshin ne mis te tymit te duhanit [illegible] ku gjejshin shumin e duhin ose ku bisedojshin, qashtje me randesi per sa u perkiste nevojave t'asaj kohe. Biblioteka ne fjale me te vertete u-ba nji qerdhe e rinis Shqiptare te Shkupit, me gjithe se nuk ishte e pajosun me as nje liber shqipe.

Me arkivin e Pallatit [illegible] nja u-shperngul, biblioteka u cilen ktiu, te jete ne dijeni per ushtimueren librat me randesi dhe ma situaten te cilen e jetonë dhe te shim ne fund prape biblioteka u-shperngul ne vendin e maparshem parimdashese.

ne ndertesen ku gjindet tash mufti-tinija.

Ma se tre vjet rresht biblioteka nuk punoi si duhet. Ma teper rrinte e mbyllun se e hapun dhe ai qe kishte deshire per studime nuk mund te perfitonte.

Ta lame edhe kete kohe dhe te kethehemi ne kete te sotshmen. Biblioteka e nalpermendun vazhdon te ngeli ne ate gjum letargjik sic ishte para nji mot. Ba[illegible] e pa fjen e tavolinës, karriket e viz[illegible] e librave, bile edhe [illegible] vazhdojne te mbajne pluhkete [illegible] e rrënë te [illegible]

Po sa te kysh mbrenda, do te shofesh sallen qe ka per t'u-duke si nji turbe e pafshime kurre. Asnji gazete mbi tavolinat e saje [illegible] vitrinat e saje!...

Nga vjen kio? Nga pakujdesija e drejtorit te saje, ose nga [illegible] Nok e dijnte dhe e lame qe vete populli te nji mendimin e [illegible]

Punetori ose intelektuali s dishiron ma te mbyte ne tymin e duhanit ner katene, s'don ma te bredhi rrugeve si »guska ne njim mjergulle«, por don qe te jete ne [illegible]

situaten te cilen e jetonë dhe te jete ne kontakt me shoqnim per-

»Leta 1936 so skupaj z Iso Begovo Medreso odprli tudi knjižnico. Knjižnica ima veliko knjig, pisanih v arabskem, turškem in srbskem jeziku, ter dovolj članov. Finančna sredstva se uporabljajo za nakup novih knjig. Mladi ljudje, namesto da tavajo po ulicah ali ostajajo v zaprtih zakajenih prostorih, prihajajo v knjižnico in se pogovarjajo o različnih vprašanjih. Čeprav knjižnica ni imela knjig v albanskem jeziku, je vseeno pomenila zbirališče albanske mladine. Med invazijo Bolgarov so knjige vzeli, knjižnica pa je bila premeščena na nekdanjo lokacijo.«

"Flaka e Vëllazërimit" 18.12.1945, Skopje)

Vprašanja:

1.Primerjajte šolske predmete, omenjene v pričevanjih v letih 1925 in 1937. Ali so se predmeti spreminjali? Kaj sklepate iz tega?

2.V katerem delu predmetnika učenci niso dobivali ocen? Zakaj? Kaj je vplivalo na pomanjkanje ocen?

3. Muslimanska mladina je imela možnost napredovanja v srednjo versko šolo – Medreso kralja Aleksandra v Skopju. Kakšna je bila vloga knjižnice Medrese kralja Aleksandra pri napredovanju muslimanske mladine?

Podobnost	Razlike

Vir 1

Eden od prvih intelektualcev muslimanske manjšine turške narodnosti

Durmiš Celina je bil eden od tistih, ki so nadaljevali svoje šolanje po naslednji poti: osnovno šolo je končal v svojem rodnem mestu, Prizrenu, srednjo šolo pa v Pljevljah, univerzitetno izobraževanje je začel v Beogradu. Pozneje se je izpisal z beograjske univerze in se vpisal na univerzo v Zagrebu. Diplomiral je leta 1942 in pridobil diplomo Neodvisne države Hrvaške. Ko se je vrnil v svoj kraj, je svojo diplomo, ki je bila napisana v latinščini, prevedel v albanski jezik. Prevod je ratificirala Kraljevina Albanija leta 1942. Durmiš Celina, ki je bil uspešen zdravnik na Kosovu, je leta 1972 našel virus »Variola Vera«, ki je bil uspešno izoliran, ter tako preprečil širjenje bolezni v Jugoslaviji. Za to delo so mu dodelili naziv primarij.

Podaci su preuzeti iz porodice Durmiš Celina

Vir 2

Univerzitetno izobraževanje

Letno pričevanje Durmiša Celine (tedanji Durmiš Huršidović) o končanem tretjem razredu gimnazije v Pljevljah, v šolskem letu 1930/1931. Predmeti, ki so jih imeli na urniku, so bili:

-verouk,
-srbsko-hrvaško-slovenski jezik,
-francoski jezik,
-nemški jezik,
-latinski jezik,
-geografija,
-zgodovina,
-naravoslovje,
-fizika,
-kemija,
-matematika,
-načrtna geometrija,
-filozofija.

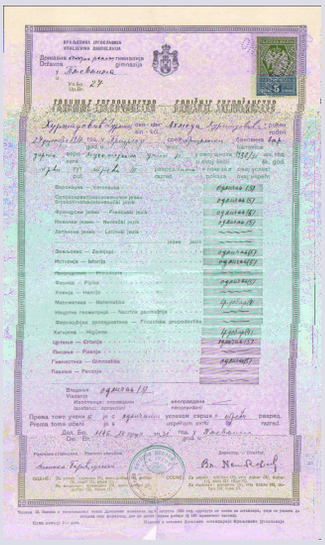

Vir 3

Indeks z beograjske univerze

V Kraljevini so bile univerze le v Beogradu, Ljubljani in Zagrebu. Kljub temu je le malo muslimanskih študentov lahko izkoristilo priložnost za študij.

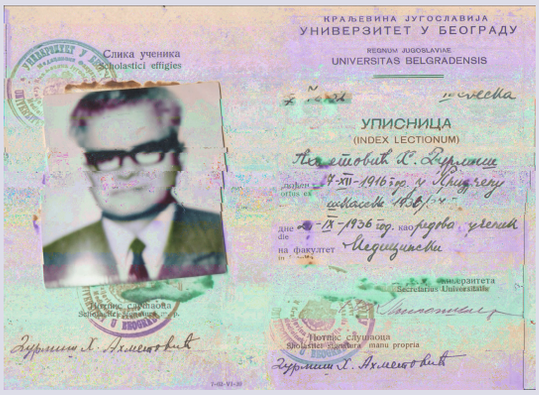

M. Anđelković, "Univerzitet u Kraljevini 1918-1941", Časopis Arhiva Jugoslavije, 1. 2000, str. 113-126

Vir 4

Diploma z zagrebške univerze

Diploma za končano medicinsko fakulteto na zagrebški univerzi je bila izdana v času Neodvisne države Hrvaške.

Porodična arhiva Durmiš Celina

Vir **4a**

Upravne znamke z univerzitetne diplome

Upravne znamke Neodvisne države Hrvaške z univerzitetne diplome

Vir **5**

Prevod diplome zagrebške univerze v albanski jezik

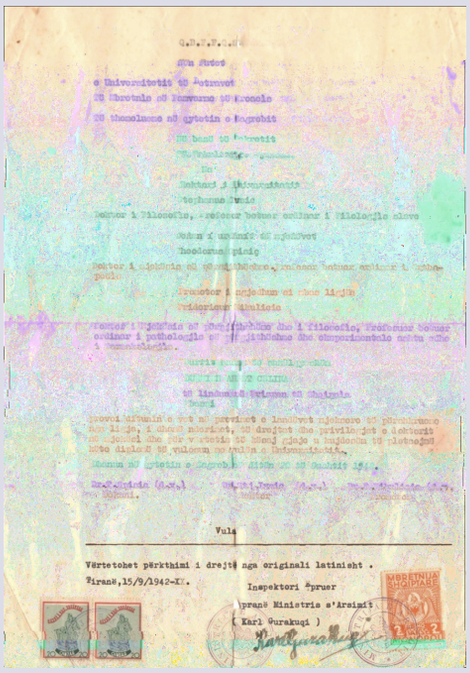
Vërtetohet përkthimi i drejtë nga originali latinisht .
Tiranë,15/9/1942-XX.
Inspektori Epruer
Sekretari i Ministrisë s'Arsimit
(Karl Gurakuqi)

Porodična arhiva Durmiš Celina

Vir **5a**

Upravne znamke Kraljevine Albanije iz prevoda diplome

Po diplomiranju je dr. Celina v rojstnem kraju leta 1942 svojo diplomo prevedel v albanski jezik. Overilo jo je ministrstvo za šolstvo Kraljevine Albanije.

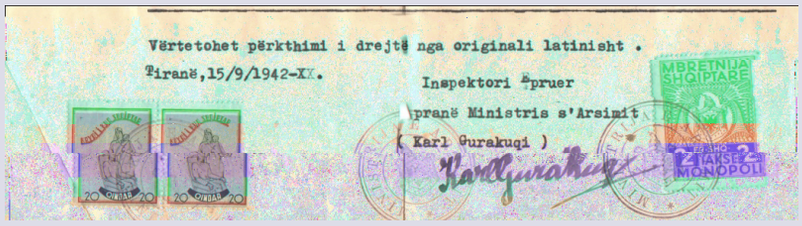
Vërtetohet përkthimi i drejtë nga originali latinisht .
Tiranë,15/9/1942-XX.
Inspektori Epruer
Sekretari i Ministrisë s'Arsimit
(Karl Gurakuqi)
MBRETNIA SHQIPTARE
TAKSE MONOPOLI

Pitanja:

1. Koje su pomoćne historijske nauke koja se bave pečatima i grbovima?
2. Dajte objašnjenja o pečatima na diplomama.
3. Koji je bio obrazovni put dr. Durmiša Celine? Nađi gradove gdje se školovao na karti. U kojim državama se danas nalaze ti gradovi?
4. Šta nam govori ovaj primjer?

Vprašanja za glavno diskusijo:

1. Primerjajte ustna pričevanja z dejanskimi sporazumi in ostalimi dokumenti.

2. Ali se ustni zgodovinski viri ujemajo z določbami sporazuma?

3. Katere so bile posledice postavljanja različnih etničnih in verskih komponent v isti izobraževalni sistem?

4. Ali je pomanjkanje pouka v maternem jeziku oteževalo nadaljnje šolanje pripadnikov muslimanske manjšine?

5. Pogovorite se o tem, kako je politično stanje vplivalo na izobraževalni sistem na primeru diplome Durmiše Celine.